

שפת אמת

המבואר

פר' ויישלה

מבואר על ידי
הרה"צ רבי פישל זינגרמן זצ"ל

☪ התוכן ☪

תרל"א: למצוא החיות אלוקות בעולם העשיה בימות החול	עמ' ג
הענווה שבענווה	עמ' ז
ענין "כל שזכו לה האבות	עמ' ט
תרנ"ז: תכלית עשיו הוא להכניע עצמו ליעקב	עמ' יא
תרנ"ח: עבודת "יעקב" ו"ישראל"	עמ' יד
מידת האמת של יעקב	עמ' טז
יעקב השלים את מידות אברהם ויצחק	עמ' יח

להשיג מדי שבוע לתרומות, הערות והארות

ארץ הקודש: 03-7200159

ארה"ב: 718-9260874

9260874@GMAIL.COM

לשמיעת השיעורים בטלפון: 0732951385

בארה"ב (קול הלשון): 7183952440/3/1/2/9 ל מאפטא, עבודת ישראל

למצוא חיות אלוקות בעולם העשיה בימות החול

לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, זה היה העצה נגד עשו, כי יעקב בעצמו היא בח' שבת הגדול. רק עבודתו בבחי' מלאכה ועבודה היה רק כדי לדחות ענין לבן ועשו. וז"ש "וישלה מלאכים", שזה ע"י עבודה ומלאכה כנ"ל. שהתרי"ג מצוות הצילוהו מעניני רשעת לבן. וזה שכתוב מלאכיו יצוה לך לשמרך כו', כי בחי' מלאכים ע"י המצוות כנ"ל כדי להיות נשמר גם בעולם עשיה כנ"ל. והבן זה. ועל ידי זה אחר כך שגבר נגד לבן ועשו – "ויבא שלם" שהיא השלימות כנ"ל. שכס שמעתי מאא"ז צלה"ה ר"ת שכס שם כבוד מלכותו. והוא כנ"ל המשכת רצונו ית' גם בתוך הטבע. ולזה צריך שמירה. ודינה יצאתה יותר מדאי. ועיקר העצה על זה הוא המצוות, כי כל נברא יש לו חיות מתורה ומצוות הכתובים בה, כמ"ש בזוה"ק שהעולם מכון נגד תרי"ג אברים וגידים של אדם עיי"ש פ' תולדות. וע"י כל מצוה שמכוון נגד אבר מיוחד, ניתקן מה שתלוי בהבריאה באבר וגיד זה, ועל ידי זה ניטל ההסתר ויוכל האדם לעשות עשייה גשמי בדבקות השי"ת.

ויחן את פני העיר, במדרש ערב שבת היה וקבע תחומין כו'. פי' זה [כאן נחסר מעט בכת"י] כי שבת הוא לפי עבודת ימות החול, כי כתיב ששת ימים תעבוד כו' כל מלאכתך, ויום השביעי שבת, פי' שבת הוא עליות כל דבר וביטולו להשורש שהוא חיות השי"ת כח הפועל בנפעל, ומכל מקום על כרחך גם בימות החול יש חיות מהשי"ת, רק הוא בבחינת מלאכים, כמ"ש בזוה"ק בחול ע"י מלאכות כו' עיי"ש פ' תרומה. ופי' מלאכה מה שיכול אדם למצוא על ידי עשיה ממש. כי הרי הבריאה היה על זה שימצא האדם התחדשות על ידי המעשה ועל זה ניתן המצוות. כי המצווה במעשה ויש בה כח ה', מה שהוא צווי השי"ת. ועיי"ז מתקרבת המעשה אל הכח חיות השי"ת שיש בה. וזהו שאיתא בספרים כי ע"י מצוה נברא מלאך כן הוא, כי בימות החול החיות ע"י מלאך הידוע. וזה תלוי בשמירת המצוות. וזהו שכתוב "עם

קדושת השבת
היא לפי עבודת
ימות החול

ויחן את פני העיר, במדרש ערב שבת היה וקבע תחומין מבעוד יום כו'. ענינם של התחומין בפשטות הוא שמבעוד חול קובע את התחומין של שבת, פי' זה [כאן נחסר מעט בכת"י] כי שבת הוא לפי עבודת ימות החול, [כלומר השראת הקדושה על האדם בשבת היא כפי עבודתו בששת ימי החול], כי כתיב "ששת ימים תעבוד כו' ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלקיך", פי' שבת הוא עליות כל דבר וביטולו להשורש שהוא חיות השי"ת כח הפועל בנפעל, העליה של כל דבר הוא על ידי שהנפעל מתבטל להכח הפועל שבו, שהוא כח השי"ת, וזהו ענין השבת שביום הזה כל נברא עולה ומתדבק בשורשו, כשמה כן היא, שבייתה מהחיצוניות ומהעשיה וביטול לאין שהוא שורש החיות.

בימות החול
יורד החיות
על ידי ממוצע
המלאכות שהם
בחי' מלאכים

ומכל מקום על כרחך גם בימות החול יש חיות מהשי"ת, שהרי אין שום דבר שיש לו מציאות בעולם בלי חיות השם יתברך וכמו שכותב הבעל התניא בשער היחוד והאמונה (פ"א) בשם הבעל שם טוב שעשרה מאמרות קיימים לעולם ומחיים את כל הנבראים, שכל נברא יש לו חיות על ידי המאמר שלו באותיות המאמר המתלבשות בו, ואם יחזרו האותיות לשורשם יחזרו הנבראים להיות אין ואפס ממש, ונמצא שמצד הנברא אין נ"מ בין שבת לחול שהרי בלאו הכי אין לו שום חיות מבלתי חיות השם יתברך, רק הוא בבחינת מלאכים, כמ"ש בזוה"ק בחול ע"י מלאכות כו' עיי"ש פ' תרומה.

החיות שבחול
הוא מה
שנמצא בדרגה
התחתונה
הנקראת עשיה

ופי' מלאכה מה שיכול אדם למצוא על ידי עשיה ממש. העבודה של ימות החול היא למצוא אלוקותו בבחינה הנקראת 'עשיה', שהיא דרגה הנמוכה ביותר מכל המדריגות מחשבה דיבור ומעשה, ואף בכללות העולמות עולם העשיה הוא הכי נמוך, ובכללות הספירות המלכות היא הכי נמוכה והיא בבחי' עשיה, ומכל מקום אפשר למצוא שם על ידי עבודת השם של "ששת ימי תעשה מלאכתך", שכל פרט ופרט יהיה על פי התורה הקדושה ודברים שאין בהם מצוה מפורשת - לחיות בהם עם בחינת "בכל דרכיך דעהו", שזהו ענין יחוד קודשא

ברוך היא ושכינתיה כשאדם עושה דבר גשמי ומקושר בשעת מעשה להשם יתברך, זו היא עבודת ימות החול ועל ידי זה מבררים הטוב מהרע.

כי הרי הבריאה היה על זה, שימצא האדם התחדשות על ידי המעשה, שאע"פ שהבריאה היתה על ידי הסתר אורו ית"ש, שלפני הבריאה היה אורו ית' האין סוף ממלא את כל מקום החלל שעליו נברא העולם כל' האר"י הק', מכל מקום כוונת הבריאה היתה שהאדם ימצא התחדשות האור [שבתוך החלל פנוי שעל זה נאמר] "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית", שזו היא ההתחדשות של הלמעלה מהטבע ה"בטובו" המתחדש בכל יום תמיד אפילו ב"מעשה בראשית" בטבע, וזו היא התורה הקדושה שהיא למעלה מן הטבע, והתחדשות זו היא דווקא על ידי המעשה, דהיינו מעשה המצוות שיש להם כח לחדש ולגלות את ההתחדשות שבתוך הבריאה במעשה, מכיון שהם במעשה.

גם בעשיה יש בהכרח כח התחדשות החיות

ועל זה ניתן המצוות. כי המצווה במעשה ויש בה כח ה', מה שהוא צווי השי"ת. כח המצווה טמון במצווה, ועל כן מצוה הוא מל' צוותא וחיבור, התחברות עם השי"ת ואיתא בתניא ושאר ספה"ק שהחיות שנשפע בעת עשיית המצוה היא חיות מאת השי"ת לבדו, נמצא שעל ידי שאדם עושה את המצוה בחפצים של העולם ובכח העשייה של העולם על ידי זה הוא מוצא את נקודת ההתחדשות של האלקות בכל יום במעשה בראשית, ועי"ז מתקרבת המעשה אל הכח חיות השי"ת שיש בה.

תכלית המצוה להעלות כח העשיה

וזהו שאיתא בספרים (מדרש הנעלם מ"ז. מדרש רות ע"ה. וע"ה: תנחומא ויצא ג') **כי ע"י מצוה נברא מלאך,** כי בימות החול החיות ע"י מלאך הידוע. הוא מט"ט [שהוא שר העולם כידוע], והיינו שמכיון שההנהגה של העולם הוא על ידי מלאך, על כן גם כח המצוות הוא באופן זה, שעל ידי [חיות] המצוות נבראים המלאכים, וכן איתא במדרש תנחומא "ויצא יעקב, זהו שאמר הכתוב כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, אמר רבי מאיר עשה אדם מצוה אחת מוסרין לו מלאך אחד, עשה שני מצוות מוסרין לו שני מלאכים, עשה מצוות הרבה מוסרין לו מלאכים הרבה שנאמר "כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך", ואע"פ ששם משמע יותר שהוא ענין של מסירה - שמוסרים לו מלאכים, מכל מקום רואים משם משמעות זו שהמצוות יש להם שייכות לכח המלאכים, ולפי הנ"ל נראה שמסירה זו הכונה היא שהמלאכים נמסרים אליו על ידי עשיית המצוות, כי זה כח עשיית המצוות - צו באשאפן מלאכים, ומשמע מהמדרש שאחת מפעולות המלאכים ההם הוא לשמור את האדם ולסייע לו לעשות מצוות, מכיון שהם מקבלים חיות על ידי עשיית המצווה, וזה תלוי בשמירת המצוות.

על ידי חיות המצווה נברא מלאך

וזהו שכתוב "עם לבן גרתי ואחר עד עתה", ופרש"י עם לבן גרתי ותר"ג מצוות שמרתי, זה היה דווקא העצה נגד עשו, כי יעקב בעצמו היא בחי' שבת הגדול. דבר זה עצמו אומר יעקב לעשיו, שעל ידי מעשי המצוות יש לי את הכח להלחם עמך, ואינך יכול לשלוט עלי כי יקויים בי כי מלאכיו יצוה לך כו', זה רק העצה של יעקב לגבי עשיו, אבל לגבי עבודתו של יעקב עצמו וההתקשרות שלו לגבי השי"ת, העיקר הוא הביטול שבמצווה ואין צריך להגיע לעשיית המצווה, והגם שאחרי שניתנה תורה ונצטוונו על עשיית המצוות בפועל או אפשר להשיג את החיות של המצווה רק על ידי העשייה בפועל, מ"מ איתא בסה"ק ליקוטי תורה לבעל התניא (פרשת שמיני) שיש צדיקים שיכולים לעשות את כל היחודים והנחת רוח להשי"ת, שיוצא על ידי מעשה המצוות גם בלי מעשה המצוות אלא ביחודים בלבד, ואע"פ שבוודאי הצדיקים מקיימים את כל המצוות בפועל, אלא הכוונה היא כגון רשב"י שהיה במערה ולא יכול לקיים את המצוות בפועל משום אונס ואז קיים הכל על ידי יחודים, ואומר שם שיש צדיקים בכל דור ודור כהאריז"ל והבעל שם טוב הק' שיכולים לעשות זאת עכדה"ק. ומדגיש השפ"א

לדחות הרשעים על ידי מעשה דווקא

בדבריו "יעקב בעצמו בחינת שבת הגדול" שהוא בחינת שבת הכללי, שבת דכולי יומא כמו שנאמר בזוה"ק על רבי שמעון בר יוחאי, ולכן קראו "שבת הגדול" ולא רק שבת שהיא פעם אחת בשבוע, וגם לא "שבת תתאה" אלא "שבת עילאה" שהוא כמו שיהיה לעתיד לבוא, רק עבודתו בבחינת מלאכה ועבודה היה רק כדי לדחות ענין לבן ועשו. שלזה צריכים מצוות בפועל.

וז"ש "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשיו אחיו וכ' רש"י בשם המדרש מלאכים ממש", שזה ע"י עבודה ומלאכה כנ"ל. כמבואר שמלאכה יש לה שייכות למלאכים, שהתרי"ג מצות הצילוהו מעניני רשעת לבן. וזה שכתוב מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך כו', שאת המלאכים צריכים בעיקר במקום שצריכים שמירה, דהיינו כשנמצאים אצל הרשעים, כי בחי' מלאכים ע"י המצות כנ"ל כדי להיות נשמר גם בעולם עשיה כנ"ל. וכמו שאומר הבעל התניא שעולם זה עולם העשיה הוא תחתון שאין תחתון למטה ממנו לגבי הסתר אורו ית"ש, כי בעולם הזה הרשעים גוברין, ולכן צריכים את מעשה המצוות לשמרך בכל דרכיך, והבן זה.

ועל ידי זה אחר כך שגבר נגד לבן ועשו - "ויבא שלם" שהיא השלימות כנ"ל. שבא לשלימות, שבת הגדול שבת דכולי יומא, ואין צריכים בה מלאכות אלא כאילו מלאכתך עשויה, ואפילו מלאכת שמים וכמובא במאור עינים, כי שבת העבודה היא טוב להודות לה' ולומר לשמך עליון, שזה תוכן המזמור של מזמור שיר לעתיד לבוא שהוא מעין לעתיד לבוא.

שכם שמעתי מאא"ז זצלה"ה ר"ת שכם שם כבוד מלכותו. והוא כנ"ל המשכת רצונו ית' גם בתוך הטבע. כי שכם שהיא הכתפיים של האדם הוא בחינת אחוריים, היא הצד השני של הלב שבו המידות וההרגשות, והאחוריים של המידות היא בחי' שכם, והיא שם כבוד מלכותו, כי זה מלכות שמים שמכניסים ומגלים אותה אפילו בבחינת שכם, כמו שכתוב מלך אלוקים על גוים, בחינת המלוכה יכולה להיות אפילו מגוים בחי' שכם, והיא על ידי שמגלים רצונו ית' גם בתוך הטבע, שהרי ה"סוף מעשה" המלכות היא קשורה לכתר שהיא הרצון שלמעלה מהעולם, ה"מחשבה תחילה".

ולזה צריך שמירה. כי טבע העולם נלחם תמיד נגד גילוי אלוקות, ודינה יצאתה יותר מדאי. כמו שכתוב "ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב לראות בבנות הארץ", וזה מורה על כך שיצאה יותר מדי לתוך הטבע, וכוונתה היתה בקדושה גדולה, "לראות" כי רצתה להכניס אפילו את בחינת ראייה, "בבנות הארץ", אפילו בחינת בנות שהוא בחינת מקבל ובחינת ארץ שהיא הטבע, בבחינת מלכותו בכל משלה, ומכיון שיצאתה יותר מהגבול על כן נפלה במעשה דשכם.

ועיקר העצה על זה להמשיך רצונו ית' גם בתוך הטבע ולהנצל מהטבע הוא המצוות, כי כל נברא יש לו חיות מתורה ומצוות הכתובים בה, השפת אמת מדגיש "הכתובים בה" דווקא, דווקא המצוות הכתובים בתורה"ק שעל ידי זה יש בהם את כח התורה להכניס בטבע את אור ה', כמ"ש בזוה"ק שהעולם מכון נגד תרי"ג אברים וגידים של אדם עיי"ש פ' תולדות.

וטעם עצה זו היא מכיון שבחינת עולם שנה ונפש קשורים זה בזה, וע"י כל מצוה שמכוון נגד אבר מיוחד, ניתקן מה שתלוי בהבריאה באבר וגיד זה, וכן לכל אדם ואדם יש חלק מסוים בעולם ומצווה מיוחדת שצריך לתקן, מכיון שהכל אחדות אחד עולם שנה נפש ולכן כל אחד יש לו כח מיוחד שרק הוא יכול לתקן, ועל ידי זה

כשנכנסים
לבחינת הטבע
צריכים שמירה
והעצה היא חיות
הבא ע"י המצוות

כל מצווה
מסלקת הסתר
מאלוקות מאבר
אחד

ניטל ההסתר ויוכל האדם לעשות עשייה גשמי בדבקות השי"ת. זה כח המצווה שהוא חיות השי"ת בעצמו שנשפע בעת עשייתה, ועל ידי שמשתמש בכח המְצוּה והמְצוּה שבה על ידי זה מכניס החיות השי"ת לתוך העולם. יעזור השי"ת שנוכל לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם ולהכניס מלכותו לתוך העולם, ועל ידי זה יתקיים היעוד והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

הענווה שבענווה

שעל ידי החסדים שעשה עמו השי"ת הכיר כי קטן הוא. כי כן הוא, שעל ידי גודל חסדיו ית' שרואה האדם, על ידי זה מבין קטנותו. כמדומה שנדפס עתה בס' זכרון זאת.

א"ז מו"ר זצלה"ה הגיד בשם הרבי מלובלין פי' קטונתי מכל החסדים, שגם זה שקטן בעיניו ג"כ מחסדי השי"ת, ויש לומר עוד

הענווה היא מחסדי השי"ת ועל ידי חסדי השי"ת

א"ז מו"ר זצלה"ה הגיד בשם הרבי מלובלין פי' קטונתי מכל החסדים ומכל האמת, שגם זה שקטן בעיניו ג"כ מחסדי השי"ת. כשהקב"ה עושה חסדים עם אדם, אחד מהדברים שמונע את השפע הוא הגאווה, כי על ידי זה הוא גורם שלא יהיה צינור לקבל את השפע, כי איתא בחז"ל שעל בעל גאווה אומר הקב"ה אין אני והוא יכולים לדור במקום אחד, ומכיון שאינו יכול להיות עמו איך יוכל לקבל השפע, ולכן כשהקב"ה נותן שפע לאדם הוא נותן לו עוד חסד שלא יבוא לידי גאווה.

ויש לומר עוד שעל ידי החסדים שעשה עמו השי"ת הכיר כי קטן הוא. כלומר, קטונתי מכל החסדים, על ידי כל החסדים שעשה עימי השי"ת נהייתי קטן, כי כשהקב"ה עושה חסד עם האדם, והוא יודע מי הוא ומי המשפיע, זה עצמו מביא אותו שיהיה קטן בעצמו, כי הוא מכיר חסדי השי"ת עמו, וכמו שאומר דוד המלך "נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך, אגידה ואדברה עצמו מספר", היינו שאע"פ שגדולתך היא אין טוב ואין קץ ואין תכלית, מכל מקום נפלאותיך ומחשבותיך אלינו, ומי אנחנו, שפלי אנוש, נמצא שהחסדים עצמם מביאים שהאדם יכיר שהוא קטן¹, ועוד טעם **כי כן הוא, שעל ידי גודל חסדיו ית' שרואה האדם, על ידי זה מבין קטנותו.** כי רואה גדלות השם ורואה הענווה של השם יתברך [במה שמשפיל עצמו להשפיע לעולם שפל כזה, וממילא] והחסד שמשפיע לאדם נמצא בתוכה ענוותנותו כביכול, ולכן היא משפיעה על האדם שיקטין עצמו, ובפשטות הכוונה היא שמהחסדים רואה גדלות ה' וממילא מבין שהוא אפס ואין.

החסדים מביאים את האדם לידי קרבת אלוקות וממילא לידי ביטול

והבעל התניא כותב באגרת הקודש הידועה (ב' דף ק"ג): קטנתי מכל החסדים ומכל כו'. פירוש שבכל חסד וחסד שהקדוש ב"ה עושה לאדם צריך להיות שפלה רוח במאד, כלומר קטונתי, מנין למדתי להיות קטן בעיני, מכל החסדים כו'. (וזו היא אחת ממדותיו של השי"ת כמו שכותב הרמ"ק בספרו הקדוש תומר דבורה ומאריך בזה עיי"ש), שבכל חסד שעשית עמדי נהייתי שפלה רוח יותר, כי חסד דרועא ימינא (כמו שכתוב בפתח אליהו). וימינו תחבקני. שהיא (חסד ה') בחינת קרבת אלהים ממש ביתר שאת מלפנינו. (כי בשעה שהשי"ת משפיע חסד הרי הוא נותן מאורו שלו, והרי זה כאילו הוא נותן את עצמו, וממילא השפעת החסד מראה על קרבת אלוקים ממש).

[1] כעין פירוש זה משמע בדבריו של השפת אמת לקמן (תרל"ד) וז"ל, שמעתי מכבוד מו"ז ז"ל בשם הרב הק' מלובלין ז"ל שגם מה שקטן בעיניו הוא מהחסדים של השם יתברך כו', ונראה להוסיף ביאור כי יש לכל איש ישראל להשיג הכנעה וקטנות על ידי חסדי השם יתברך שעושה עם האדם לפניו משורת הדין, לכן צריך האדם להשיג בוושה ולהכניע לפניו יתברך. וזהו שאמר "קטנתי מכל החסדים", שמכל החסד וטוב שעשה עמו השיג קטנות עד שלא נשתנה כלל מעת שהיה הולך לחרון עד חזרתו, כדכתיב כי במקלי עברתי [ועתה] כו', ואין זה דבר קטן שיזכור האדם עד עשרים שנה מה שהיה לו כו'.

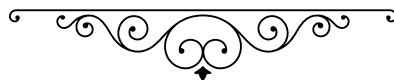
וכן כתב אח"כ (תרל"ה) וז"ל, מו"ז ז"ל הגיד בשם הרב מלובלין כי גם מה שקטנתי הוא על ידי החסדים כו', ובמדרש כדאי אני כו', פירוש כי מכל חסד צריכים לבוא להכנעה ובושה על ידי שמבינים שאין זוכין לזה רק בחסדו ית'. וזה סימן שהוא חסד אמת כי חסד לאומים חטאת שבאים על די זה לגאווה ואינו דבר של קיימא.

וכל הקרוב אל ה' ביתר שאת, (כי בכל חסד השי"ת מקרב את האדם שעושה עמו החסד אליו, וממילא) והגבוה למעלה מעלה, צריך להיות יותר שפל רוח למטה מטה, (ככל שהאדם מגביה יותר את האדם כך הוא צריך להיות יותר ויותר בענווה ושפלות) כמ"ש "מרחוק ה' נראה לי" (דווקא מי שרואה את עצמו רחוק - ה' נראה אליו, וכן איפכא, כש"ה' נראה לי" אני צריך להרגיש את עצמי רחוק ולדעת שרק בחסד ה' מקרבני, ולא בדיון). ובנוגע דבולא קמיה דווקא בלא חשיב. (ככל שהאדם הוא יותר "קמיה", ככל שהוא קרוב יותר אליו, כך הוא יותר "לא חשיב", וזהו באמת הסימן ש"קמיה" אנו עומדים, במה שאנחנו "כלא חשיב").

ואם כן כל שהוא קמיה יותר, הוא יותר בלא ואין ואפס, וזו בחינת ימין שבקרושה וחסד לאברהם, (כי אברהם אביו היה מרכבה למידת החסד) שאמר אנכי עפר ואפר. וזו היא גם כן מדתו של יעקב. וכזאת התנצל על יראתו מפני עשו ולא די לו בהבטחתו "והנה אנכי עמך", כו' מפני היות קטן יעקב במאד מאד בעיניו, (ולמה היה קטן), מחמת ריבוי החסדים, (שבגלל שהחסדים היו במאוד מאוד על כן היה קטן במאוד מאוד, כל חסד ה' שעשה עמו הביא לו יותר שפלות הרוח), כי במק"ל (עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות) כו'. ואינו ראוי וכדאי בלא להנצל כו'. (יעקב סבר שאינו ראוי כלל להנצל), וכמאמר רז"ל שמה יגרום החטא, שנרמה בעיניו שחטא. (מפני שהרגיש תמיד יותר קטן בעיניו והרגיש שאינו יוצא ידי חובתו נגד השם יתברך לעומת גודל חסדיו וטובותיו עמו) עיי"ש דבה"ק².

כמדומה שנדפס עתה בס' זכרון זאת שחיבר החוזה מלובלין, וז"ל שם, קמנתי מכל החסדים כו', והנה איתא בחובת הרכבות שחכם אמר לתלמידיו, שאלמלא שאתם יש לכם חטאים הייתי מתירא בכם ממה שהוא גרוע מחטאים, ושאלו אותו מה הוא גרוע יותר מחטאים והשיב גאווה. כי אם על ידי חטאותם הם שפלים בעיניהם, והנה גם תקנה לזה הוא אם הליכה יש לאדם צער או עניות ר"ל נעשה נכנע, וזה לשון עני שפל, כמו שאיתא "מאנת] לענות מפני", להיות עני ושפל, ויש עוד תקנה טובה לצדיק גדול שמכיר רוממות אל ויודע האך צריך וראוי לעשות רצון יוצרו, ומשיג חסדי א-ל עליו, ויודע שלא פרע אחת מני אלה ורכבה, ממילא הוא נכנע מלפניו ית' והוא כאין, וזה יש לומר קמנתי מכל החסדים והאמת, פירוש אפשר לי להיות קטן ושפל בעיני מכל החסדים ומכל האמת שאני משיג שאתה מדריך אותי בדרך אמת אשר עשית כו'. (כלומר, חסד ה' גדול הוא שעם החסדים שנותן נותן הוא גם את החסד ששיג ויכיר שהוא מנהיגו והוא נותן לו הכל, ועל ידי זה נהיה קטן בעיניו, וחסד זה הוא החסד הכי גדול מכל החסדים כי בלא זה אפשר ח"ו לאבד את כל החסדים).

ב' עצות להיות בשפלות וענווה

[2 סיום דבריו הק': מה שאין כן בזה לעומת זה, הוא ישמעאל חסד דקליפה. כל שהחסד גדול הוא הולך וגדל בגובה וגסות הרוח ורוחב לבו. ולזאת באתי מן המודיעים מודעה רבה לכללות אנ"ש על ריבוי החסדים אשר הגדיל ה' לעשות עמנו, לאחוז במדותיו של יעקב שאר עמו ושארית ישראל, שמשים עצמו כשיריים ומותרות ממש שאין בו שום צורך. לבלתי רום לבבם מאחיהם כו', ולא להרחיב עליהם פה או לשרוק עליהם ח"ו. הס מלהזכיר באזהרה נוראה, רק להשפיל רוחם ולבם במדת אמת ליעקב מפני כל אדם בנמיכות רוח ומענה רך משיב חימה. ורוח נכאה כו'. וכולי האי ואולי יתן ה' בלב אחיהם כמים הפנים וגו':.

וישלה תרל"א

ענין "כל" שזכו לה האבות

מהשם יתברך, ועל ידי זה מי שמדבק כל דבר בשרשו יש לו הכל ואין חילוק אם יש לו רב או משהו. וזהו בחינת שבת ש'כל חפצך עשויים', ואין חסר כלל כי הוא שלימות הכל. אבל עשו אמר "רב" והוא הריבוי שבא מכח האדם. כי מה שבא מכח ה' הוא אחדות ושם נמצא הכל. וזהו שאמרו ז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט מכל חיי עוה"ב ומכל שכן חיי עוה"ז כו', ופי' שעה אחת הוא כנ"ל להיות הכל באחדות דבוק בשורש עליון. ולכך אמר יעקב יש לי כל והבן.

באוה"ח כי חנני כו' וכי יש לי כל. כתב כי ע"י המתנה לא יחסר עיי"ש פי' מכל כל, והפירוש כי לכאורה 'כל' יותר מ'רב' שאמר עשיו. אך איך יוכל אדם לומר כל והרי כמה דברים ה' שלא היה לו. אך מי שדבוק בשורש עליון מה שיש לו הוא בחי' כל. כי כל דבר יש בו נקודה חיות מהשי"ת ובנקודה זו כלול הכל, כמו שאיתא במדרש הכל בחזקת סומא כו' גבי הגר שמצאה הבאר ע"ש. והפירוש שבכל מקום יש הכל ממש, על ידי שיש בו חיות

על ידי דביקות בשורש הקדושה הנקרא כל לא חסר לו כלום

באוה"ח כי חנני כו' וכי יש לי כל. כתב כי ע"י המתנה לא יחסר עיי"ש פי' מכל כל. וז"ל כי חנני אלקים וכי יש לי כל, פירוש אומרו כל, אולי שיכוין לומר כי המנחה שהביא לו אינה מפרצת פרצה בנכסיו, ואחר שנתן לו מה שנתן לו במנחה, נכרים נכסיו כאשר היו מקודם כולם בשלימות בלא מחסור והבן. עוד ירמוז באומרו כל שהיא בחינת הקדושה שנקראת כל, ובחינה זו כשתהיה מושגת באדם אין החסרון עושה רושם והחסר נשלם מעצמו, וכברכת ישראל כחול (לעיל כ"ב י"ז), (כלומר כמו שהקב"ה הבטיח לאברהם אבינו כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים, ומבאר האוה"ח שם שהברכה שירבו זרעו כחול אשר על שפת הים, היא שכמו חול הים שככל שלוקחים ממנו כך אין ניכר החסרון כלל בו, וגם תמיד הולך ומתווסף בו עוד חול, וכך היא הברכה שבירך הקב"ה את האדם שלא יחסר לו מאומה ואם יחסר לו יתווסף לו תמיד), שהחסר נשלם מעצמו והוא ברכת כל, והיא סוד כד הקמח לא בלתי (מ"א י"ז ט"ז), ועיין מה שפירשתי בפסוק ויבא יעקב שלם, וברכה זו זכו בה כל האבות אברהם בכל יצחק מכל יעקב כל, (ב"ב י"ז). וזה סודה, ומעתה נותן טעם באומרו קח נא את ברכתי וגו' כי חנני אלקים וכי יש לי כל, והנחסר נשלם מעצמו עכ"ל.

הדביקות בבחינת כל היא על ידי שמדבק בכל דבר בשורש החיות שלו

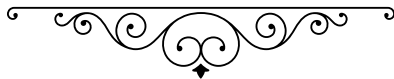
והפירוש כי לכאורה 'כל' יותר מ'רב' שאמר עשיו. אך איך יוכל אדם לומר כל והרי כמה דברים היו שלא היה לו. אך מי שדבוק בשורש עליון שנקרא כל מה שיש לו הוא בחינת כל. כי כל דבר יש בו נקודה חיות מהשי"ת ובנקודה זו כלול הכל. ה"כל" היא נקודת דבר ה' המלכות שבכל דבר שעליה נאמר "ואתה מושל בכל", ובה יש את נקודת החכמה שהרי "אבא יסד ברתא" [שיסוד ספירת המלכות הוא מהחכמה הנקראת אבא] ולכן בכל דבר יש את ה"חכמה תחיה" שורש החיות של השי"ת וכמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ, והרי בנקודת החכמה כלול הכל ולכן היא בחינת "כל".

בכל מקום יש חיות השי"ת שיש בו הכל

כמו שאיתא במדרש (רבה, ויקרא נ"ג י"ד), והוא המדרש הידוע שהוא סגולה למציאת אבידה, **הכל בחזקת סומא כו' גבי הגר שמצאה הבאר ע"ש**. וז"ל הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה פוקח את עיניהם, מן הכא ויפקח אלוקים את עיניה ותרא באר מים חיים עכ"ל, היינו שמן פסוק זה מוכח ענין זה שהרי הגר לא היתה סומית ולמה לא ראתה את הבאר שהרי לא נברא עכשיו, ועל כרחך רואים שהכל בחזקת סומין וכמו שנאמר בה "ויפקח אלוקים את עיניה". והפירוש שבכל מקום יש הכל ממש, על ידי שיש בו חיות מהשם יתברך, ונמצא שהכל בחזקת סומין עד שמאיר הקב"ה את עיניהם שמאיר להם את בחינת החכמה שהיא בחינת הארת פנים, לעכטיגקייט, בחינת החכמה יו"ד ה"א שבכל דבר, ועל ידי זה נתגלה מציאות ה' שבכל מקום, וזה שנקרא ה' שלום, שכל נקודה מכח השם יתברך נמצא שם הכל.

ועל ידי זה מי שמדבק כל דבר בשרשו יש לו הכל, ואין חילוק אם יש לו רב או משהו. וכמו שאמרו חז"ל (תענית כד, ב) כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובים מערב שבת לערב שבת, ופירושו הטעם הוא מפני שרבי חנינא כשהיה רואה את ה"קב חרובין" היה רואה בו את ה"כל", נקודת החכמה שיש בה הכל ולכן היה די לו בקב חרובין, וזהו בחינת שבת ש'כל הפציד עשויים', ואין חסר כלל כי הוא שלימות הכל.

אבל עשו אמר "רב" - יש לי רב, והוא הריבוי שבא מכח האדם. כי מה שבא מכח ה' הוא אחדות ושם נמצא הכל. וכמו שאנו רואים שצדיקים יש להם בגשמיות מעט, ואין זה בגלל שחסר להם, אלא בגלל שבמעט שיש להם יש הרבה איכות [דהיינו חיות דקדושה], והיא הנקודה שכוללת הכל, וממילא יש להם כל, וזהו שאמרו ז"ל (אבות ד, י"ז) **יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים מכל חיי עולם הבא, ומכל שכן חיי עולם הזה כו', ופירוש שעה אחת שעייה אחת, פניה אחת, הוא כנ"ל היא בחינת המלכות הנקראת אחת בל' נקבה, להיות הכל באחדות דבוק בשורש עליון. ולכך אמר יעקב יש לי כל והבן, יעזור השי"ת שנזכה לראות את ה"כל" שנמצא בכל דבר, ונראה את האחדות של השי"ת, עד שבמהרה יתקיים היעוד והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.**

תכלית עשיו הוא להכניע עצמו ליעקב

את אברהם כי אברהם ויצחק היו עמודים שהיו צריכין תיקון, ויעקב תיקון מדת אברהם ולעתיד על ידי מלך המשיח יתקון גם מידת יצחק, ולכן על לעתיד כתיב אתה אבינו על יצחק. וכל אלה התולדות עשו ומלכים אשר מלכו לפני מלך מלך לבני ישראל הם שרים שלמעלה שמתגברים במדת הדין, וכמו שכתוב למכה מלכים גדולים ויהרוג מלכים אדירים כי לעולם חסדו, שהוא חסד גדול שהכה הקדוש ברוך הוא אותם הגבורים למעלה שמעכבים החסד מלהשפיע למטה, וקני קניזי קדמוני ירש עשו ומלך המשיח יגבור ידו עליהם, ולכן כתיב אחר זה סדר השבטים ולידת מלך המשיח.

בפסוק קטנתי מכל החסדים כו'. האמת כו' הצילני נא מיד אחי מיד עשו. כי עשו ירש החרב, ומדת הדין, ואם היה מכניע עצמו ליעקב היה נתקן גם מדת הדין כידוע שמדת הדין צריך להתבטל למדת החסד והרחמים וכיון שלא רצה להכניע ונתחזק במדת הדין בא למדת השקר וזהו שם עשו כמו שאמרו ז"ל הא שוא שבראתי בעולמי, וכל היראה והצער שהיה ליעקב כדי לקיים העולם בחסד ורחמים, מיד אחי הוא מדת הדין, מיד עשו מדת השקר היפוך חסד ואמת, וכתיב לבית יעקב אשר פדה

בפסוק קטנתי מכל החסדים כו'. האמת כו' הצילני נא מיד אחי מיד עשו. כי עשו ירש החרב ומדת הדין, כן איתא במכילתא (יתרו כ, ב) ולפיכך נתבעו אומות העולם, כדי שלא ליתן פתחון פה להם כלפי שכינה לומר אלו נתבענו כבר קיבלנו עלינו, הרי שנתבעו ולא קבלו עליהם, שנאמר ויאמר ה' מסיני בא, ונגלה על בני עשו הרשע ואמר להם מקבלים אתם את התורה, אמרו לו מה כתוב בה אמר להם לא תרצח, אמרו זו היא ירושה שהורישנו אבינו שנאמר על חרבך תחיה.

ובזוה"ק (תולדות קמה, א) הן גביר שמתיו לך וגו' ולך איפה מה אעשה בני, ולך איפה לית קיימא הכא מאן דמסתכם עלך, מה אעשה בני, כדין ברכיה בהאי עלמא ואסתכל בדרגיה ואמר ועל חרבך תחיה, דהא הכי אתחזי לך לאושדא דמין ולמעבד קרבין ועל דא אמר מה אעשה בני, רבי אלעזר אמר ולך איפה מה אעשה, כיון דאמר האי אמאי בני, אלא אמר ליה ולך איפה מה אעשה דאנת בדינא, ובאור החמה ביאר שהוקשה לו למה נאמר מה אעשה - "בני", ותירץ דמה שנשתלשל בעשיו מידת הגבורה היה מכיון שיצחק היה במידת הגבורה דקדושה ולכן בעשיו שלא תיקן את עצמו נשתלשל הענין בגבורה דקליפה.

ואם היה מכניע עצמו ליעקב היה נתקן גם מדת הדין, כידוע שמדת הדין צריך להתבטל למדת החסד והרחמים, וכיון שלא רצה להכניע ונתחזק במדת הדין בא למדת השקר, וזהו שם עשו כמו שאמרו ז"ל הא שוא שבראתי בעולמי, כלומר הטעם שנתנו לעשיו משמים את מידת הגבורה בטבעו הרי זה באמת כי היא לפי שורשו של עשו, ואם היה מכניע את מדת הדין למדת הרחמים היתה דרגתו בקדושה כמו יעקב, מפני שאז היו מתמזגים הדינים אשר בו ברחמים, ואדרבה מפני שהיה בשורשו בתוקף הדינים, אז על ידי עבודתו בהכנעת מידת הגבורה לפני החסד במידת תפארת דקדושה היו הדינים מתבטלים לפני הרחמים, ואז היה יכול לעבוד את ה' על ידי מידת הגבורה שהיא על חרבך תחיה, אבל מכיון שלא רצה לשתף את המידת הדין במידת הרחמים, ואין לעולם קיום במידת הדין, ומידת הדין כשהיא לבדה היא נגד האמת, כי היא נגד רצון השם יתברך לקיים עולמו, ולכן נעשה בבחינת "הא שוא" - שקר גמור, משא"כ יעקב אבינו להבדיל אלפי הבדלות עד אין קץ, מיזג את הגבורות בחסדים והכניע את הגבורות תחת החסדים ולכן הגיע למידת האמת - כמ"ש "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם" ולכן מה שעשה יעקב הוא אמת ונצח.

אם היה עשיו
מכניע עצמו היה
מתקן לגמרי
עצמו

וכל היראה והצער שהיה ליעקב כדי לקיים העולם בחסד ורחמים, מיד אחי הוא מדת הדין, מיד עשו מדת השקר היפוך חסד ואמת, הסיבה שהיה ליעקב אבינו ג"כ גבורות דהיינו יראה וצער, היה כדי שעל ידי שיהיה לו שייכות להגבורות יוכל להכניעם תחת מידת החסד והרחמים, וגם על ידי תפלתו הכניע הגבורות על ידי ראה גודל הצער שנשתלשל מהגבורות והתפלל עליהם הצילני נא מיד אחי מיד עשו, לא רק כפשוטו שהוא רוצה לצערני ולהרגני, אלא הכוונה בתיבות 'מיד אחי' היא ממידת הדין אשר שורה על עשיו, ו'מיד עשו' היינו מידת השקר, ששניהם הם היפך שני בקשותיו של יעקב אבינו "חסד ואמת", ואמרו צדיקים שעל כן צריך כל אדם להזהר מאוד מענין מלחמות ומחלוקת [אע"פ שהם לשם שמים]. כשהרשע מצער אותך אל תענה לו כאולתו בחריפות, כי בשעה שאתה נלחם עמו ומתעסק עמו אז אתה יורד לדרגתו "המתאבק עם מנוול מתנוול עמו" (ליקוטי אמרים פרק כ"ח). ועל זה גופא התפלל יעקב אבינו הצילני נא מיד אחי ומיד עשיו, שלא יצטרך להתאבק עם המנוול.

וכתיב (ישעיה כט, כב) לבית יעקב אשר פדה את אברהם, כי אברהם ויצחק היו עמודים שהיו צריכין תיקון אע"פ שהיו הם עמודי העולם, מכל מקום היו עמודים שצריכין תיקון, בהיות שכל אחד מהם היה רק בקו אחד משני הצדדים חסד וגבורה, ואין אחיזה לעמוד אחד משני עמודים אלו רק בהצטרף עם חברו שאז הוא עומד בתפארתו, ויעקב תיקן מדת אברהם על ידי מדת הרחמים כי הוא היה מרכבה למדת זו, וכתיב בתניא קדישא עה"פ ליעקב אשר פדה את אברהם, שעל ידי שיעקב ריחם על מידת החסד של אברהם, גרם שלא תפול מידה זו ביד החיצונים ותשאר בקדושה.

לעת עתה לא תיקנו את מידת החסד והגבורה לגמרי

ולעתיד על ידי מלך המשיח יתוקן גם מידת יצחק וכמו שאיתא בחידושי שפ"א תרנ"ז (ד"ה וישב) וזלה"ק, וישב יעקב בארץ מגורי אביו אמרו חז"ל ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, פירוש בארץ מגורי אביו בחינת מדת הדין להיות נתקן גם מידת הדין שנפרץ על ידי עשו כמו שכתבנו בפרשה הקודמת מזה, אכן יהיה מתוקן על ידי משיח בן דוד שנקרא על שם זה פרץ שיתקן הפרצה מיד צפון עכ"ל, דהיינו שמלך המשיח יתקן את מידת הדין. ולכן כתיב בו "והריחו ביראת ה'", דהיינו שיעלה את מידת היראה שתהיה במידת הריח שהיא למעלה מכל כוחות הנפש וכידוע ש"הריחו" היא כנגד בחינת "יחידה" שהיא בחינת משיח שהוא היחידה הכללית של כל משיח ועל ידי זה יתקן את מידת הגבורה. ולכן על לעתיד כתיב "אתה אבינו" על יצחק בדווקא, כמו שאומרים חז"ל שדווקא הוא ילמד זכות על בני ישראל, וזה מפני שלעתיד לבא יתגלה הפנימיות של מידת הדין שהוא צחוק עשה לי אלוקים והוא השמחה שנהיה על ידי מידת הדין כשמתהפכים הגבורות לחסדים.

מידת הגבורה אחר תיקונה היא השלימות האמיתית

וכל אלה התולדות עשו ומלכים אשר מלכו לפני מלך מלך לבני ישראל כמו שכתוב בפרשייתנו (לו, ט - מ"ג) באריכות, כידוע שמה שהאריך בזה האר"י שזה ענין "שבירת המלכים", שהם הספירות העליונות מעולם התווה הנקראים מלכים דתוהו שנשברו ונפלו לעולמות התחתונים, מפני שהיו אורות מרובים בכלים מועטים ומפני שלא היו בהתכללות, ועוד טעמים רבים שכתובים בספרים הקדושים, הם שרים שלמעלה שמתגברים במדת הדין, וכמו שכתוב (תהילים קלו, יז) "למכה מלכים גדולים ויהרוג מלכים אדירים כי לעולם חסדו", שהוא חסד גדול שהכה הקדוש ברוך הוא אותם הגבורים למעלה שמעכבים החסד מלהשפיע למטה דהיינו גבורות דקליפה או עכ"פ גבורות שמעכבים את השפע מלהשפיע לנו שפע החסד.

פגם עשיו היה מכח שבירת הכלים שהיו גבורות קשות

לעתיד לבא ירש
מלך המשיח את
החב"ד דקליפה

וקני קניזי קדמוני ירש עשו כידוע ששלושה אלו הם כנגד חכמה ובינה ודעת של הסט"א כמו שכתוב "זה לעומת זה עשה אלוקים", ומלך המשיח יגבור ידו עליהם שעד עתה ירשנו רק את הז' עממין כנגד ז' מידות הרעות, אבל החב"ד עדיין בידי עשיו, ולכן כתיב אחר זה סדר השבטים ולידת מלך המשיח מלך המשיח שהוא למעלה מכל כוחות הנפש כי הוא כנגד כוח היחידה שהוא כח המקיף הגדול והמעולה ביותר יכול לאחד את כל הכוחות הפנימיים, ואין מונע בעדו אפילו חב"ד דקליפה, כי הוא למעלה מעלה מזה והוא מכניע הכל תחת ידו הקדושה.

עבודת "יעקב" ו"ישראל"

שהוא לגמרי רוחניות היפוך לגמרי מהגוף. לכן צריך להיות על ידי יסורין, והוא להשיג הדרך חיים אחר חטא אדם הראשון שנגזר המיתה, ולפי שיעקב תיקן החטא זכה לחיים, כמ"ש ויחי יעקב ואחז"ל יעקב אבינו לא מת, ועל זה איתא הרוצה שיחיה ימית את עצמו, ויעקב אבינו הכין כל אלה הג' דרכים לבני ישראל, כשהיה אצל לבן תיקן בחינת אהור. וז"ש ואחר עד עתה בכח תרי"ג מצוות, ועתה התחיל בחינת קדם כששב לארץ ישראל וזכה לשם ישראל, והיסורים שעברו עליו מיוסף היה לתקן הנשמה וזכה לשם ישורון שהוא כמו שכתוב עשה האדם ישר.

עם לבן גרתי ואחר עד עתה, כבר כתבתי במקו"א על פי הפסוק אהור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה, והם ג' בחינות נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר, והם בחינות נפש רוח ונשמה. ועיקר תיקון הנפש בכח המצוות לתקן בחינת הגוף שנקרא אהור, וקדם היא בחינת הרוח, ולפי שהרוח יש בו השתתפות עם הנפש כמ"ש ז"ל כי הרוחות פוקדין הנפש בקבר והם בחינת מעשה במצוה, ודיבור בתורה. אבל בחינת מחשבה בכח הנשמה הוא חלק אלוה ממעל, ולזה צריכים סיעתא דשמיא הרבה לפי

"עם לבן גרתי ואחר עד עתה", כבר כתבתי במקו"א (תרמ"ח ד"ה עם לבן) על פי הפסוק "אהור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה", ב' יצירות בעולם הזה ובעולם הבא, העבודה של ימי החול היא בחינת אהור והיא הנקראת יעקב, והעבודה של שבת היא בחינת פנים הנקראת ישראל¹³, והם ג' בחינות נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר, והם בחינות נפש רוח ונשמה. כי "נר מצוה", היא בחינת נפש, כמ"ש אח"כ "ועיקר תיקון הנפש בכח המצוות", "תורה אור" היא בחינת הרוח שנתקנת על ידי התורה, וענין "דרך חיים תוכחת מוסר" היא בחינת נשמה הדבקה בתורה, וזהו גם בחינת אהור וקדם, אהור היא בחינת הגוף והנפש, וקדם היא בחינת הרוח.

ועיקר תיקון הנפש בכח המצוות לתקן בחינת הגוף שנקרא אהור, כי הנפש מתקנת על ידי מצוות מעשיות, וקבלת עול מלכות שמים, והדיבור שמכוון כנגד כח הנפש. וקדם היא בחינת הרוח, ולפי שהרוח יש בו השתתפות עם הנפש כמו שאמרו ז"ל כי הרוחות פוקדין הנפש בקבר והם בחינת מעשה במצוה, ודיבור בתורה. ואיתא בזוה"ק (וישלה, וכן בויגש קס"ה), שהרוח הוא הממוצע בין הנפש להנשמה והוא העולה והיורד ומחבר בין שניהם, וכן בקבר הנפש חוזרת על הגוף והרוח עולה ויורד, וכן איתא בראשית חכמה, שמחשבה כנגד נשמה, דיבור כנגד רוח ומעשה כנגד נפש, ונראה שהדיבור עצמו יש לו גם בחינה זו שכנגד נפש, דהרי עקימת שפתיו הוי מעשה, אלא שהרוח שבדיבור הוא כנגד רוח.

עיקר תיקון
הנפש היא בכח
המעשה

[3] וז"ל, עם לבן גרתי, פרש"י הייתי גר דבר אחר תרי"ג מצות שמרתי. וב' הפירושים ענין אחד להם. להודיע כי בבחינת הגירות העצה על ידי תרי"ג מצוות. דכתיב נר מצוה ותורה אור. כי יעקב אבינו עליו השלום הוא בחינת תורה אור. וכשבא למקום מנוחתו לא היה לו שום פחד מעשו ומסטרא דיליה, כדכתיב וילך אל ארץ מפני יעקב כשנתגלה פנימיות של יעקב אבינו ע"ה. אך מקודם הוצרך לתקן בחינת נר מצוה שהם הארות התורה המתלבשים במעשה גשמיות ומאירין תוך החושך והגלות. והכל היה הכנה בעבורינו כי יש בני ישראל שיש להם אחיזה בשם יעקב ויש בשם ישראל. ואיתא לא שיעקר שם יעקב כו' ישראל עיקר ויעקב טפל כו'. ולכן גם פשוטי בני ישראל שכל ימיהם עוסקים במלחמות הללו, הגם שאין יכולין לתקן את עצמם בשלימות, מכל מקום יש להם אחיזה בשם יעקב והוא על ידי נר מצוה כנ"ל. ובאמת זה נקרא גירות. ונשמות בני ישראל שנשתלחו בעולם הזה נתן לנו השם יתברך המצות להיות מלות אותנו כמו שאיתא במדרש תצא לית חן הם ע"ש וזהו ואחר עד עתה דכתיב אהור וקדם צרתני. דחז"ל אמרו וייער ב' יצירות בעולם הזה ובעולם הבא. ומקודם צריכין לתקן בבחינת אהור. וזהו ואחר עד עתה. ועתה התחיל לבוא לפנימיות שלו בחינת שם ישראל כנ"ל. וכל איש ישראל יש בו ב' בחינות אלו. ויש בשבת קודש התגלות הפנימיות לכן נקרא יום מנוחה ויש בו הארה מבחינת תורה כמו שאיתא שבת יעשה כולו תורה.

תיקון המחשבה
היא העבודה
היותר קשה

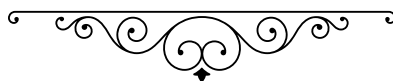
אבל בחינת מחשבה בכח הנשמה הוא חלק אלוה ממעל, וכמו שביארנו לעיל בשם הראשית חכמה, ולזה צריכים סייעתא דשמיא הרבה לפי שהוא לגמרי רוחניות היפוך לגמרי מהגוף. לכן צריך להיות על ידי יסורין, והטעם לזה, הוא כי הנשמה רוחנית לגמרי, וכדי להגיע להאור הדק שמאירה הנשמה בגוף צריך הגוף להכנע כדי שלא יסתיר החומר על הרוחני הדק, ואין הגוף נכנע אלא על ידי יסורין, והוא להשיג הדרך חיים אחר חטא אדם הראשון שנגזר המיתה, ואפשר, שכשאדם שומר פיו מדיבורים אסורים הרי זה גם תיקון לגוף עצמו, כמ"ש (אבות פ"ג מ"ג) לא מצאתי "לגוף" טוב משתיקה.

יעקב תיקן
לגמרי את גופו
ולכן זכה לסיוע
לתקן נשמתו

ולפי שיעקב תיקן החטא זכה לחיים, היינו חיים נצחיים, חיים שאין בה מיתה, שהרי היה דבוק בשלימות בחיי החיים, כמ"ש (בראשית מז, ט) ויחי יעקב ואחז"ל יעקב אבינו לא מת, ועל זה איתא הרוצה שיחיה ימית את עצמו, יעקב אבינו עבר כל יסורין וכל אותם מעשים שגרמו לו עגמת נפש כדי שיהיה כולו רוחניות, ויעקב אבינו היה כידוע תכלית הקדושה, כידוע שלא עבר מימיו על אותו החטא, ומי שיש לו את תכלית הקדושה הוא בבחינת חי, וכמו שאמרו חז"ל על בניהו בן יהוידע בן איש חי, מפני שתיקן דרגה של "חי" שהיא תיקון היסוד.

על ידי היסורים
של מעשה יוסף
תיקן נשמתו
לגמרי

ויעקב אבינו הכין כל אלה הג' דרכים לבני ישראל, כשהיה אצל לבן תיקן בחינת אהור, וזהו שכתוב "ואחר עד עתה" בכח תרי"ג מצוות, היינו שתיקן בחינת אהור בחינת הגוף ובחינת הנפש על ידי שקיים התרי"ג מצוות מעשיות, וכדאי' ברש"י "עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי", ועתה התחיל בחינת "קדם", כששב ל'ארץ ישראל' זכה לשם 'ישראל', והיסורים שעברו עליו מיוסף היה לתקן הנשמה וזכה לשם ישורון כמו שכתב במקום אחר שיעקב הוא נפש וישראל הוא רוח וישורון הוא נשמה, שהוא כמו שכתוב עשה האדם ישר. היינו שכמו שבבריאת האדם העיקר היא הנשמה, כך הוא בחינת ישורון, כשאדם מגיע לדרגה שהנשמה היא עיקר, ומתקן גם הנשמה עצמה, והגם שאיתא שהנשמה אינה צריכה תיקון לעצמה, אלא באה רק לתקן את הנפש הבהמית והגוף שהיא חלקה בעולם, מ"מ על ידי שמתקנת הנפש והרוח נתקנת גם הנשמה בדרך ממילא.

מידת האמת של יעקב

כתיב בהם אנכי נטעתיך שורק כולו זרע אמת, בכח ברית מילה ובכח ברית הלשון על ידי התורה, זכו לשפת אמת. ושניהם נקראו ברית. המעור והלשון, שהם עדות שיש להם התקשרות באלוקים אמת, ויעקב נטע נטיעה זו של אמת בבני ישראל, וזהו שכתוב קטונתי מכל החסדים ומכל האמת שהוא היה איש אמת אבל רצה שיהיה נשאר כח אמת בבניו אחריו, ועתה הייתי לשני מחנות, וירא שלא יתערב בהם שפת שקר, ולפי שהיתה בו נקודה של אמת והיא נחלה בלי מצרים כמ"ש שפת אמת תכון לעד, נשאר בבניו עד סוף כל הדורות.

בפסוק קטונתי כו' ומכל האמת כו', דכתיב תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, והוא מתנה מן השמים, כי עולם הזה עולמא דשקרא, ואיתא במדרש חותמו של הקב"ה אמת, לכן מי שיש בו בחינת אמת הרי זה עדות שיש בו כח אלוקות, כמו שאמרו חז"ל אין אמת אלא תורה, פירוש שאי אפשר להשיג דבר אמת רק בכח התורה. וכל מעשה האדם, אי אפשר להיות אמת בלי שפת שקר ופניה ונגיעה רק בכוח התורה, לכן בני ישראל

בפסוק "קטונתי כו' מכל החסדים ומכל האמת כו'", דכתיב "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם", והוא מתנה מן השמים, וכמ"ש השפת אמת בחידושו לפרשה זו תרמ"ח, כי עולם הזה עלמא דשקרא, שאין האמת יכול להתגלות בשלימות, כדאיתא במדרש [בענין בריאת האדם] "אמת אמר אל יברא שכולו שקרים", ומתחילת בחינת יעקב אבינו מתחת כסא הכבוד יש גם כן התנגדות שלא יוכל האמת להתגלות בשלימות, והוא עשיו וכת דיליה, כדאיתא במדרש "עשו הוא שוא שבראתי בעולמי" (כי זה לעומת זה עשה אלוקים וכנגד יעקב אבינו שכולו אמת ברא הקב"ה עשו שהוא שקר גמור), אכן בני ישראל בכח התורה שנקראת אמת כמ"ש חז"ל אין אמת אלא תורה כמ"ש אמת קנה. (היינו שככל שישראל מקבלים החיות על ידי התורה ע"ז נהיה החיות שלהם בחינת אמת), וכתיב "תתן אמת" לשון הווה, כי בכל יום יש התגלות לבני ישראל מזה האמת בכח התורה. ובני ישראל נבראו לברר האמת בעלמא דשקרא, וביום השבת שנקרא סהדותא, שבני ישראל מעידים האמת על הכורא יתברך לכן זוכים בו לנחלת יעקב "והאבלתיך נחלת יעקב אביך".

וכן מובא בשפ"א לסוכות (תרמ"ח ד"ה בנוסח), "בנוסח הברכה אשר נתן לנו תורת אמת, שעיקר הביבות בני ישראל אל התורה שמלמדת לנו דרך האמת, ועל כי העולם הזה הוא עלמא דשקרא והקב"ה נתן לנו התורה שעל ידה נזכה לאמת כמ"ש תתן אמת ליעקב אין אמת אלא תורה". ולכן כתב רבינו כאן דכיון שאין בעולם הזה ענין אמת כלל על כן אי אפשר לזכות לזה אלא על ידי מתנה.

ואיתא במדרש "חותמו של הקב"ה אמת", הקב"ה חותם את הצלם אלוקים בחותם האמת, לכן מי שיש בו בחינת אמת הרי זה עדות שיש בו כח אלוקות, כמו שאמרו חז"ל אין אמת אלא תורה פירוש שאי אפשר להשיג דבר אמת רק בכוח התורה, וכמו שאיתא בפ' שמות (תרמ"ג ד"ה ותקח) כתיב וה' אלוקים אמת, א"כ אין אמת בארץ רק בכח אלוקותו יתברך רק בכח בקשת האמת, בכח תורת אמת יכולים לדבק בשורש האמת, שעל ידי דביקות בתורה"ק התורה מדריכה אותנו בדרך אמת. וכל מעשה האדם, אי אפשר להיות אמת בלי שפת שקר ופניה ונגיעה רק בכוח התורה, כי כח בשר ודם הוא שקר כיון שמתכוין רק לעצמו, ולא לאמת, וע"י כח התורה מתהפך כח יהודי לכח אלוקים, וכדאי' בתניא שתפקיד איש ישראל הוא להפך כוחות הטבעים ולעשות מהם כוחות אלוקיים.

אין אמת בלא תורה

השייכות בין
ברית הלשון
לברית המעור

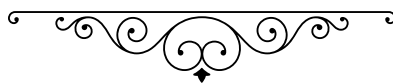
לכן בני ישראל כתיב בהם (ירמיה ב, כא) "אנכי נטעתיך שורק כולו זרע אמת", בכח ברית מילה ובכח ברית הלשון על ידי התורה, זכו לשפת אמת. וכדאיתא בזוה"ק (אחרי עג): "ברוך רחמנא דפריש לישראל מנוי, רשומין ברשימא קדישא מינייהו ומזוהמא דילהון, עלייהו כתיב "ואנכי נטעתיך שורק זרע אמת", ולכן כתיב תתן אמת ליעקב כי רק ישראל שיש להם התורה יכולים לזכות לאמת, ואע"פ שבפסוק כתיב רק 'שפת אמת' היינו ברית הלשון, מ"מ בזה כלול גם ברית המעור כידוע ששניהם מכוונים זה כנגד זה (ספר יצירה פ"א מ"א), ושניהם נקראו ברית, המעור והלשון, שהם עדות שיש להם התקשרות באלוקים אמת, אי אפשר לזכות לשני כוחות אלו בכח הטבע, משום שבכח הטבע שיש התגברות חזקה על שני בריתות אלו ורק בכח אלוקי אפשר לזכות להם, וא"כ מי שיש לו שני קדושות אלו, ראייה ברורה היא שהוא מקושר באלוקים אמת.

יעקב נטע מידת
האמת בכל
ישראל לדורותם

ויעקב נטע נטיעה זו של אמת בבני ישראל, וזהו שכתוב "קטונתי כו' מכל החסדים ומכל האמת", שהוא היה איש אמת, וכדאי' בבראשית רבה (ע' אות ז') עיי"ש, וכן איתא בזוה"ק (קסא). "אמת דא יעקב, דיעקב באמת איתדבק", ולכן נקרא ישראל שזהו השלימות האמיתי והנצחי שזהו האמת, כמ"ש "תפארת ישראל", כי על ידי ישראל אפשר לזכות למידת תפארת שהיא הברית התיכון המברייח מן הקצה אל הקצה, מחסד לגבורה, ולכן על ידי זה אפשר לזכות לאמת שהיא תוך ראש וסוף, כי האל"ף היא ראש האותיות, המ"ם היא האמצעית שבאותיות והת"ו היא סוף האותיות, ויעקב נטע נטיעה זו של אמת בבני ישראל,

יראתו של יעקב
ממידת השקר
של עשיו

אבל רצה שיהיה נשאר כח אמת בזרעו אחריו, [וזהו היתה יראתו של יעקב מעשיו באמרו] "זעתה הייתי לשני מחנות", שזהו נתהווה מכח עשיו, שנתהווה על ידו עלמא דפרודא שהוא היפך האמת שהוא ענין האחדות [שהנהגתו היה תמיד בשקר כמ"ש שצד את אביו בפיו ואמר לו "כיצד מעשרין את התבן ואת המלח"], לכן ירא שלא יתערב בהם שפת שקר, אבל באמת לא היה צריך לירא, מפני שיעקב היה בחינת אמת שאין לו סוף וגבול, בחינת "נחלה בלי מצרים" כמו שבת, כי למידת החסד יש הגבלה כדי שלא תתפשט למקומות שאינם רצויים, וכן מידת הגבורה, משא"כ מידת אמת שהיא תפארת היא נצחית ואין לה סוף וגבול, ולפי שהיתה בו נקודה של אמת והיא נחלה בלי מצרים כמ"ש (משלי יב, יט) שפת אמת תכון לעד, נשאר בבניו עד סוף כל הדורות וכמו שאנו רואים ע"ד רמז מספר זה ששמו "שפת אמת".

יעקב השלים את מידות אברהם ויצחק

מצוות לא תעשה, לכן ארחות גימטריא תרי"ג, וב' כללים של מצוות עשה ומצוות לא תעשה, ויעקב כתיב ביה יש לי כל, כל ארחות ה' כנ"ל, והם תרי"ג מצוות המתפשטות מנ' שערי בינה גי' כל, ובחינת מצוות עשה נקרא חסד שרמ"ח איברים הם כלים לקבל השפע קודש מהנשמה, ומצוות לא תעשה הם שס"ה גידין להשמר שלא יתפשט האור למקום אחר, וראינו כי יעקב הנקרא איש תם, ומכל מקום נשאר גיד אחד שלא נתקן לגמרי, משום שבחינת מידת הדין אי אפשר לתקן בשלימות עד לעתיד, לכן כתיב על כן לא יאכלו כו' כי נגע כו' פירוש כיון שיעקב לא תיקן זאת אין באפשרות לתקן עד לעתיד, [כמו שכתוב וזרח לו השמש שהוא רמז לתיקון העתיד לבא במהרה בימינו]:

עוד בפסוק הנ"ל, קטונתי מכל החסדים ומכל האמת, הנה אברהם אבינו עליו השלום היה בבחינת חסד ויצחק היה בחינת גבורה ויעקב כולל ב' המידות, וכשהיה בחוץ לארץ היה תיקון בחינת החסד לאברהם כמו שמצינו שגם אברהם אבינו עליו השלום יצא לחו"ל כי בחינת החסד הוא התפשטות לקרב הכל, ועתה התחיל לתקן מידת יצחק ע"ה, לכן כתיב מחנה אלוקים זה, לכן נתיירא בשובו אל א"י שהיא על דינא קיימא, וב' אלו הם ב' מחנות, והנה כתיב כל ארחות ה' חסד ואמת, והם בחינת תרי"ג אורחין דאורייתא, ונחלקים לרמ"ח מצוות עשה ושס"ה

עוד בפסוק הנ"ל, "קטונתי מכל החסדים ומכל האמת", הנה אברהם אבינו עליו השלום היה בבחינת חסד, ויצחק היה בחינת גבורה, ויעקב כולל ב' המידות, וכן איתא בזו"ח (תולדות כו): וכל חד וחד מאברהם ידע ליה לקודשא בריה היא מגו אספקלריה, אברהם מגו חסד ואיהו מידת הגדולה מידת החסד ימינא דמלכא, יצחק מגו דרגא דגבורה דאיהו פחד יצחק דדחיל ליה לעלמין, יעקב מגו דרגא דתפארת דכלול מחסד וגבורה.

וכשהיה יעקב אבינו בחוץ לארץ היה תיקון בחינת ה' חסד לאברהם, כמו שמצינו שגם אברהם אבינו עליו השלום יצא לחוץ לארץ, כי בחינת החסד הוא התפשטות לקרב הכל, וכ' בעל התניא (תורה אור וישלח דף כה, ב) שמה"ט ביקש אברהם "לו ישמעאל יחיה לפניך", שביקש שישמעאל יחיה חיים נצחיים, כי מידת החסד היא השפעה בלי הגבלה ובלי זכות, וחסה אפילו על מי שאין ראוי לרחם עליו כלל, ולכן הלך לחו"ל במידת החסד דהיינו לקרב את כל באי עולם להקב"ה, ועתה בשובו לא"י התחיל יעקב אבינו לתקן מידת יצחק ע"ה, לכן כתיב (לב, ג) מחנה אלוקים זה [ויקרא שם המקום ההוא מחנים], היינו מחנה אלוקים שהוא מידת הדין, לכן נתיירא בשובו אל א"י שהיא על דינא קיימא, וכדאיתא בזוה"ק (וירא קמד.) שארץ ישראל היא בחינת מלכות שהיא מלשון 'תכלה' המכלה את כל מי שאינו ראוי לידבק בה. וב' אלו הם ב' מחנות, וכדאי' בזוה"ק (וישלה קסו.) ועתה הייתי לשני מחנות, דהוה שלים מכל סטרא מתרי חלקין, חוור חסד וסומק גבורה.

יעקב אבינו
תיקן את מידות
החסד והגבורה

והנה כתיב (תהילים כה, י) "כל ארחות ה' חסד ואמת לנוצרי בריתו ועדותיו", והם בחינת תרי"ג אורחין דאורייתא, ונחלקים לרמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, לכן ארחות גימטריא תרי"ג, היינו תרי"א עם - וב' כללים היינו מצוות כלליות של מצוות עשה ומצוות לא תעשה, שהם גם בחינות אהבה ויראה, כמו שאיתא בזוה"ק (נשא קלו.) מההוא ארחא אתפשטא נגידין דאורייתא... ועל דא כתיב כל ארחות ה' חסד ואמת, עיי"ש⁴!

מצוות עשה
ול"ת כנגד חסד
וגבורה

[4] ראה עוד פרי עץ חיים (שער הלולב פ"ג): כך בענין הלולב, אע"פ שבמה שאנו עושין, אנו מעלין הרוחנית שיש בספירות, כנזכר במקומו שהד' מינים רומז לפנימית שמתפשט בהם, ואנו עולין לשרשן עליון שבא"א, וכן עד פלגותא דשערי שבעתיקא, דאתפשט לתרי"ג ארחין, בסוד כל ארחות י"י חסד ואמת, מנין תרי"ג, רומז לשורש היסוד, ששרשו הם בסוד אל חי, (כזה אל"ף למ"ד ח"ת י"ד) במלוי, גי' תרי"ג, והוא כללות כל המצוות.

ויעקב כתיב ביה "יש לי כל", "כל ארחות ה'" כנ"ל, והם תרי"ג מצוות המתפשטות מנ' שערי בינה גי' כל, מובא בזוה"ק שהתרי"ג מצוות יש להם שורש אחד למעלה הכולל את כל התרי"ג מצוות, ועל זה נאמר "כל ארחות ה' חסד ואמת", ארחות גי' תרי"ג, ומשם מתפשטים לנ' שערי בינה שבהם נכללות מידות חסד וגבורה, כי צריך לקיים את המצות באהבה וביראה, מצוות עשה עיקרם באהבה ומצוות לא תעשה עיקרם ביראה, ובחינת מצוות עשה נקרא 'חסד' [מפני שמשפיעין חיות לכל האיברים], שרמ"ח איברים הם כלים לקבל השפע קודש מהנשמה, ומצוות לא תעשה הם שס"ה גידין להשמר שלא יתפשט האור למקום אחר, וכידוע שענין הגידין גם בגשמיות הם שמירה על האדם לחזק גופו שלא יצא הדם לחוץ.

הטעם שאסור
לאכול גיד הנשה

וראינו כי יעקב הנקרא איש תם, ומכל מקום נשאר גיד אחד שלא נתקן לגמרי, הינו הגיד הנשה [שבו שלט הס"מ כמ"ש ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו], משום שבחינת מידת הדין אי אפשר לתקן בשלימות עד לעתיד, לכן כתיב "על כן לא יאכלו כו' בני ישראל את גיד הנשה כי נגע בכף כו' ירך יעקב", פירוש כיון שיעקב לא תיקן זאת אין באפשרות לתקן עד לעתיד, גיד הנשה הוא מלשון (בראשית מא, נא) נשני אלוקים בחינת גבורה, [כמו שכתוב "ויזרח לו השמש" שהוא רמז לתיקון העתיד לבא במהרה בימינו]:

